МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МАЛОВИСТОРОПСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. П. С. РИБАЛКА
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

навчальної дисципліни
циклу професійної підготовки
для здобувачів освіти спеціальності 205 «Лісове господарство»

Малий Вистороп
2025

Розробник: Сирота В.Г. - викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, педагогічне звання «викладач-методист»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Економіка, організація і планування лісового господарства ”

Галузь знань	20 “Аграрні науки і продовольство”
Спеціальність	205 “Лісове господарство”
Освітньо-професійний ступінь	“молодший бакалавр”
Кількість кредитів ЄКТС за освітньо-професійною програмою	4
Загальна кількість годин	120

Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять, обсяг годин:

Навчальні заняття:	
Лекції	26
Практичні, семінарські заняття	30
Форма підсумкового контрольного заходу	екзамен

Семінарські заняття проводяться на основі **практичних занять**. 🎓

Семінари є формою навчального процесу, що слугує для поглиблення знань, отриманих на лекціях, та розвитку практичних навичок студентів.

Ось як зазвичай співвідносяться ці форми навчання:

1. Лекції (Теоретична частина)

- **Мета:** Надання студентам **теоретичних знань** за темою, викладення основних концепцій, законів, історичних передумов та формування загальної системи знань.

- **Формат:** Монолог викладача, пасивне сприйняття студентами. Лекція є **первинним джерелом** інформації.

2. Семінари / Практичні заняття (Практична частина)

- **Мета:** Закріплення, обговорення та практичне застосування матеріалу, отриманого на лекціях. Розвиток навичок **самостійної роботи**, аналізу та аргументації.

- **Формат: Активна** взаємодія (дискусії, доповіді, розв'язання задач, обговорення кейсів).

    - **Семінари** більше орієнтовані на обговорення теоретичних питань, доповідей, дискусії.

    - **Практичні заняття** більше орієнтовані на виконання конкретних завдань, розрахунків, лабораторних робіт.

Таким чином, **лекції** надають теоретичну базу, а **семінарські/практичні заняття** слугують для відпрацювання цієї бази та перетворення її на навички. Вони є взаємодоповнювальними.

2. ВСТУП

Предметом навчальної дисципліни є вивчення, узагальнення і систематизація ключових понять ефективного функціонування лісового господарства України та особливостей організації та прикладної економіки лісогосподарських підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: «Лісівництво», «Інформаційні технології в лісовому господарстві», «Механізація лісового господарства», «Лісокористування», «Основи підприємницької діяльності».

Метою вивчення навчальної дисципліни надати студентам знання, уміння та навички, необхідні для професійної діяльності в лісовому господарстві. «Економіка, організація і планування лісового господарства» - прикладна економічна дисципліна, яка вивчає форми прояву економічних законів у Лісовому господарстві, базується на загальноекономічних, лісівничих, еколого-біологічних і технологічних дисциплінах і водночас є базовою для вивчення інших прикладних економічних дисциплін а також вміти приймати обгрунтовані рішення з приводу економічних проблем, повязаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

Завданням навчальної дисципліни на сучасному етапі є формування у студентів теоретичних знань та практичних навиків в організації виробництва на лісових підприємствах, плануванні їх господарської діяльності, організації виробничих процесів, перспективного і поточного планування лісогосподарського виробництва, обліку і звітності, аналізу виробничо-господарської діяльності, обґрунтування економічної ефективності виробництва і окремих заходів.

Вивчаючи дисципліну слід звернути увагу на основні завдання лісового господарства, які можна вирішити засобами організації і планування; - на класифікацію виробничих процесів в лісовому господарстві та розуміння форм та систем оплати праці у лісовому господарстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти ***повинні***

Знати:

• економічні основи виробництва в лісовому господарстві;

• сутність та зміст основних економічних категорій: продуктивність праці, собівартість продукції, ціна, прибуток, рентабельність;

• шляхи підвищення ефективності лісогосподарського виробництва;

• наукові основи багатоцільового використання лісових ресурсів та шляхи підвищення ефективності виробництва;

• методи економічного обґрунтування господарських заходів для прийняття управлінських рішень.

повинні уміти:

■ використовувати різні методи і форми регулювання діяльності

підприємства;

■ застосовувати різні системи планування, контролю та оцінювання

діяльності лісогосподарських підприємств;

■ вибирати систему економічних показників для діагностування та

оптимізації роботи лісогосподарського підприємства;

■ застосовувати набуті знання під час виконання своїх професійних

обов'язків;

■ обґрунтувати ефективність фінансово-економічних результатів суб'єктів

господарювання;

■ пізнавати закономірності взаємодії підприємства та суспільства, засвоїти

принципи ефективного функціонування підприємства;

■ досліджувати, діагностувати та оптимізувати роботу підприємства;

■ застосовувати антикризові заходи щодо системи господарювання та виживання в сучасному економічному середовищі.

Перелік компетентностей здобувачів освіти, що формуються в результаті засвоєння дисципліни «Економіка, організація і планування лісового господарства»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Знання вітчизняної історії, культури та економіки, достатні для

розуміння причинно-наслідкових зв’язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в соціальній і професійній діяльності.

ЗК 12. Здатність демонструвати базові знання з дисциплін фундаментальної та природничо-наукової підготовки, в обсязі, необхідному для освоєння професійних дисциплін й уміння їх використовувати в обраній професії.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 8. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та лісо продукцію.

ФК 11. Здатність використовувати вихідні дані для вибору та обґрунтування ефективних господарських і організаційно-управлінських рішень.

ФК 12. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

ФК 13. Здатність вирішувати перспективні завдання організації господарства з використанням знань професійних дисциплін під керівництвом досвідчених фахівців.

ФК 14. Здатність застосовувати на практиці принципи сталого розвитку, розуміти екологічні, соціальні та економічні наслідки своєї професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Застосовувати знання та навички із загальної та професійної підготовки для вирішення спеціалізованих завдань.

ПРН 9. Виявляти, узагальнювати і вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності, та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу

Робоча програма з дисципліни «Економіка, організація і планування лісового господарства» є орієнтовною. Можливі обґрунтовані зміни у змісті програмного матеріалу і в розподілі годин у межах загального обсягу вносяться

цикловою комісією з обговоренням на засіданні комісії і затверджуються заступником директора з навчальної роботи.

3. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ		Тема		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
№	Назва	№	Назва	Всього	Теоретичні	Практичні, семінарські	Самостійні
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Підприємство як суб'єкт господарювання	1.1.	Предмет, завдання і зміст дисципліни «Економіка, організація і планування лісового господарства».	9	4		5
		1.2.	Лісові ресурси	11	2	4	5
		1.3.	Капітал, виробничі засоби підприємств	11	4	2	5
		1.4.	Оборотні кошти підприємств	11	2	4	5
			СЗ	2		2	
Всього за розділ				**44**	**12**	12	**20**
2.	Ресурси підприємства та їх використання	2.1.	Персонал підприємств та продуктивність праці	9	2	2	5
		2.2.	Витрати і ціни на продукцію (роботи, послуги)	9	2	2	5
		2.3.	Фінансові результати та ефективність діяльності підприємства. Планування в галузі лісівництва.	11	2	4	5
			СЗ	2		2	
Всього за розділ				**31**	**6**	**10**	**15**
3.	Діяльність підприємства	3.1.	Організація праці в лісовому господарстві	7	2		5
		3.2.	Нормування праці в лісовому господарстві	9	2	2	5
		3.3.	Організація оплати праці в лісівництві	9	2	2	5
		3.4.	Організація використання лісових ресурсів	11	2	2	7
		3.5.	Організація використання засобів виробництва у лісовому господарстві	9	-	2	**7**
Всього за розділ				**45**	**8**	**8**	**29**
Разом годин з навчальної дисципліни				**120**	**26**	**30**	**64**

PAGE * MERGE FORMAT15

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ПІДПРИЄМСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Тема 1. 1. Предмет, завдання і зміст дисципліни «Економіка, організація і планування лісового господарства»

Предмет, завдання, зміст, та методи вивчення дисципліни «Економіка, організація і планування лісового господарства». Поняття про економіку, організацію і планування як науку. Елементи і питання економіки, організації і планування. Класифікація ресурсів. Поняття лісового господарства, законодавча база його функціонування. Лісовий Кодекс України. Особливості планування та організації лісового виробництва. Місце економіки лісового господарства в системі економічних наук. Методи економічних досліджень. Поділ лісів в Україні на групи залежно від їх екологічного та господарського значення, що визначає їх функціональне призначення. Сучасні виклики та тенденції лісового господарства.

PAGE
*
IERGE
ORMA
T15

Тема 1.2. Лісові ресурси

Підприємства України, їх класифікація. Основні економічні показники роботи підприємств. Основні визначення. Власність на ліси. Основні показники та оцінки стану використання лісових ресурсів. Ліси світу та України. Використання лісових ресурсів в Україні.

Практичне заняття

Економічні засади ведення лісового господарства в Україні. Основи лісового законодавства. Лісовий фонд і оцінка стану та використання лісосировинних ресурсів.

Тема 1.3. Капітал, виробничі засоби підприємств

Засоби виробництва: їх економічний зміст, характеристика складу. Засоби праці як фактор виробництва та капіталу, взаємозв'язок між ними. Особливості формування засобів праці в умовах ринкової економіки. Поняття основних засобів підприємства як елементу матеріальних ресурсів.

Характеристика складу основних засобів за різними класифікаційними ознаками. Оцінка основних фондів: первісна, поновлена, залишкова вартість. Поняття ліквідаційної вартості.

Фізичний та моральний знос основних засобів. Причини морального зносу та їх характеристика в галузі лісівництва. Економічна природа амортизації основних засобів в галузі лісівництва. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процес в галузі лісівництва. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних засобів.

Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки. Показники, що характеризують використання основних засобів, їх зміст та методика розрахунку. Аналіз ефективності використання основних засобів. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних засобів та шляхів підвищення. Інвестиційні ресурси підприємств лісового господарства. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів галузі лісівництва. Методи розрахунку середньорічної вартості основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних засобів в галузі лісівництва. Інвестиційні ресурси підприємств лісового господарства.

Практичне заняття

PAGE
*
ERGE
ORMA
T15

Основні засоби виробництва. Визначення показників забезпеченості та використання основних засобів. Визначення різних видів вартості основних фондів. Розрахунок виробничої потужності.
Розрахунок норми амортизації та річної суми амортизаційних відрахувань.

Тема 1.4. Оборотні кошти підприємств

Склад і структура оборотних засобів підприємств. Елементний склад оборотних засобів, характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів.

Обігові кошти та джерела їх формування. Фонди обігу. Сутнісна характеристика обігових коштів. Період обороту обігових коштів. їх класифікація за джерелами формування. Нормування (управління) обігових коштів. Обчислення нормативів обігових, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

Забезпеченість підприємств оборотним капіталом та його кругообіг. Методика визначення ефективності використання оборотного капіталу та її факторний аналіз. Мінімізація потреби у виробничих запасах і фактори поліпшення використання оборотного капіталу. Суть і значення довгострокових фінансових та капітальних інвестицій в лісівництва. Джерела надходження інвестицій в галузі лісівництва. Оцінювання інвестиційних проектів галузі лісівництва. Шляхи підвищення економічної ефективності використання інвестицій в лісовому господарстві.

Практичне заняття

Визначення показників економічної ефективності використання оборотних засобів підприємства лісового господарства. Розрахунок потреб підприємства лісового господарства в матеріальних виробничих запасах.

2. РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Тема 2.1. Персонал підприємств та продуктивність праці

Поняття, класифікація і структура персоналу підприємств. Трудові ресурси підприємств та їх характеристика. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Кадри підприємства. Визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки Основні фактори підвищення продуктивності праці в лісовому господарстві. Методи нормування праці на підприємствах. Заміна живої праці капіталом. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Планування чисельності персоналу в лісівництві з урахуванням ринку праці. Методи розрахунку чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств

PAGE
*
IERGE
ORMA
T15

Практичне заняття

Визначення показників забезпеченості підприємств лісового господарства трудовими ресурсами і показників їх використання.

Тема 2.2. Витрати і ціни на продукцію (роботи, послуги)

Витрати та собівартість продукції (послуг). Поточні витрати (собівартість продукції) як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Сутність та значення показника «собівартість продукції». Сукупні витрати підприємства та собівартість загального обсягу продукції. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Витрати на одиницю обсягу товарної продукції. Методичні основи калькулювання собівартості продукції лісівництва. Собівартість окремих виробів калькулювання та його місце в економічних розрахунках в галузі лісівництва. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат Методика обчислення собівартості продукції лісівництва.

Основні фактори, що визначають собівартість продукції лісівництва. Значення, резерви і шляхи зниження собівартості продукції лісівництва.

Ціна в ринковій економіці, її поняття та функції. Ціноутворення, основні методи та етапи встановлення цін. Принципи ціноутворення. Трансфертне ціноутворення. Види цін. Система цін на продукцію лісівництва.

Паритет цін і механізм його забезпечення в ринковій економіці. Особливості формування світових цін та їх види. Диференціація цін на світовому ринку.

Порядок визначення звичайної ціни під час здійснення господарських операцій та випадки їх застосування згідно з Податковим кодексом України.

Система оподаткування в Україні в галузі лісівництва. Основні види оподаткування юридичних осіб.

Практичне заняття

Розрахунок витрат на виробництво лісової продукції. Обчислення цін на продукцію лісового господарства. Визначення виробничої і повної собівартості продукції лісівництва. Методика обчислення цін на продукцію.

PAGE
*
MERGE
ORMA
T15

Тема 2.3. Фінансові результати та ефективність діяльності підприємства

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад і джерела утворення. Механізм утворення доходів від звичайної діяльності, доходів від надзвичайних подій. Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг, інших активів), інших операційних доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Місце доходів у системі показників, що характеризують стан і розвиток підприємства. Чинники, що визначають розмір доходів різних галузей економіки. Резерви підвищення доходів. Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення. Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового прибутку, фінансових результатів від операційної діяльності, фінансових результатів від фінансової та інвестиційної діяльності, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку.

Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства. Сутність рентабельності. Планування в галузі лісівництва. Види планів, зміст та організація внутрішньогосподарського планування. Бізнес-план, його структура. Оцінювання фінансово-економічного стану підприємств в галузі лісівництва. Санація суб`єктів господарювання в лісівництві. Банкрутство підприємства як економічне явище. Визначення ймовірності банкрутства в лісівництві.

Практичне заняття

Визначення показників економічної ефективності виробництва по підприємству та по окремих видах продукції лісівництва.

PAGE
*
IERGE
ORMA
T15

3. ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 3.1. Організація праці в лісовому господарстві

Поняття про працю. Юридичні основи організації праці. Трудовий і колективний договори, персонал підприємства. Продуктивність праці в лісовому господарстві. Наукова організація праці в галузі лісівництва. Форми організації праці, їхній зв'язок з технікою та технологією виробництва. Основні напрями впровадження НОП у лісівництві. Санітарно-побутове забезпечення працівників лісового господарства. Організаційні форми підрозділів та формування їх структури і кваліфікаційного складу в галузі лісівництва. Трудовий та колективний договори, персонал лісового підприємства. Фактори, що впливають на склад і розмір трудового колективу в галузі лісівництва.

Тема 3.2. Нормування праці в лісовому господарстві

Мета і завдання нормування праці. Коротка історична довідка про розвиток нормування праці в лісовій галузі.

Поняття, сутність і функції нормування праці: Визначення "нормування праці". Основні функції: планувальна, управлінська, стимулююча, облікова. Види норм праці: Норми часу. Норми виробітку. Норми обслуговування. Норми чисельності. Нормовані завдання. Методи встановлення норм праці: Дослідно-статистичний метод. Метод технічного нормування (аналітичний). Економіко-математичні методи. Фактори, що впливають на норми праці в лісовому господарстві: Природно-кліматичні умови. Біологічні особливості лісу. Технологічні процеси та застосована техніка. Організація праці. Особливості нормування праці в основних видах лісогосподарських робіт:

1. Нормування праці на лісозаготівельних роботах: Рубання лісу. Трелювання (транспортування) деревини. Обробка деревини на верхньому складі. Вивезення лісоматеріалів.
2. Нормування праці в лісокультурних роботах: Збір лісового насіння та підготовка ґрунту. Роботи в лісорозсадниках (вирощування садивного матеріалу). Створення лісових культур (посадка). Догляд за лісовими культурами.
3. Нормування праці в роботах з охорони лісу: Боротьба зі шкідниками і хворобами лісу. Протипожежні заходи та їх організація. Охорона від самовільних рубок.
4. Нормування праці в інших видах лісогосподарської діяльності: Таксація лісового фонду. Будівництво лісових доріг та об’єктів. Організація нормування праці та її вдосконалення.

Організація нормувальної роботи на підприємстві**.** Шляхи вдосконалення нормування праці в сучасних умовах: Застосування прогресивних норм і нормативів.

Впровадження автоматизованих систем для розрахунку норм. Використання передового досвіду та наукових досягнень. Роль нормування праці в системі управління лісовим господарством: Підвищення продуктивності праці. Зниження собівартості продукції. Встановлення обґрунтованої системи оплати праці. Планування та контроль виробничих процесів. Особливості нормування праці в основних видах лісогосподарських робіт:

Практичне заняття

Розрахунок та визначення норм виробітку та планової продуктивності праці на садінні лісу, на звалюванні дерев та на заготівлі ділових сортиментів.

Тема 3.3. Організація оплати праці в лісівництві

Сутність заробітної плати. Правові основи організації оплати праці. Принципи оплати праці. Тарифна система, що діє на підприємствах лісового господарства. Форми і системи оплати праці робітників, умови їхнього доцільного застосування. Оплата праці професійних фахівців галузі. Додаткова заробітна плата на підприємствах лісового господарства. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Особливості оплати праці робітників на лісокультурних, лісогосподарських, заготівельних та ін. роботах. Звітність з праці заробітної плати. Зміст Положення про оплату праці, його розробка на підприємствах в лісовому господарстві. Державне регулювання заробітної плати в лісівництві. Договірне регулювання заробітної плати в галузі лісівництва. Оплата праці професійних фахівців галузі. Особливості оплати праці робітників на лісокультурних, лісогосподарських, заготівельних та ін. роботах.

Практичне заняття

Організація оплати праці на лісогосподарських роботах.(садіння лісу, догляд за лісовими культурами, проріджування (прохідна рубка).

Тема 3.4. Організація використання лісових ресурсів

Правові основи організації лісокористування. Спеціальний дозвіл на

використання лісових ресурсів Відведення і таксація лісосік. Матеріальна і грошова оцінка лісосік. Ставка збору за заготівлю деревини. Порядок видачі лісорубних квитків. Охорона лісових ресурсів. Особливості заготівлі деревини в порядку рубок головного користування. Основні види використання лісових ресурсів: Заготівля деревини (лісокористування). Побічні лісові користування. Основні види використання лісових ресурсів: ведення мисливського господарства. Використання лісів для наукових, природоохоронних та освітніх цілей.

Тема 3.5. Організація використання засобів виробництва у лісовому господарстві

Склад засобів праці та їхня участь у виробничому процесі. Показники використання засобів праці. Виробнича потужність підприємства.

Практичне заняття

Матеріально-грошова оцінка лісосіки. Заповнення польової перелікованої відомості дерев, призначених в рубку та розрахунок матеріально-грошової оцінки лісосіки. Лісорубний квиток.

Аналіз виробничого плану. Аналіз виконання виробничого плану по лісовому господарстві. Методика та технологія планування лісогосподарського виробництва.

PAGE
*
IERGE
ORMA
T15

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Господарський Кодекс України від16,01.2003 р. №436,ВВР, 2003, №18, 219-22.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. №2768, ВВР, 2002, №3-4.
3. Лісовий кодекс України (із змінами і доповненнями) // ВВР. – 1994. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3852-12.
4. Стандарт «Стандарт ТОВ «Лісова сертифікація» для сертифікації системи лісоуправління на відповідність принципам і Критеріям FSC для України. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fcert.ru/i/misc/FC-STD-02-V1.0%20UKR.pdf.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
6. Закон України «Про рослинний світ» та «Про тваринний світ»
7. Закон України «Про тваринний світ»

Постанови Кабінету Міністрів України:

- «Про затвердження Правил відтворення лісів»

10. «Про затвердження Санітарних правил в лісах України».
11. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства: [навч. посібник] / Є. І.Сенько. – К. : Знання, 2012. – 487 с.
12. Історія розвитку лісового господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://geopom.at.ua/publ/26-1-0-14.
13. Економіка підприємства: Нвч. Пос./ Д.І. Рижмань, Г. Я . Криворучко та ін. К.: Аграрна освіта, 2011. – 531 с., ст. 15-32
14. Сучасний навчальний посібник з дисципліни:Економіка сільського господарства: Конкурс «Педагогічний ОСКАР – 2019» Номінація: «Сучасний навчальний посібник (підручник)»: Укладач: Сирота В.Г.
15. Інтерактивний навчально-методичний посібник з дисципліни: Організація і планування діяльності АФ. Педагогічний ОСКАР – 2024» Номінація: «Інтерактивний Навчальний-методичний посібник (підруник)» Укладач: Сирота В.Г
16. http: //www. minagro.com. ua.
17. Електронні версії лекцій з дисципліни.

Інтернет ресурси:

1.Верховна Рада України http:// www./ rada, kiev, ua

2.Кабінет міністрів України http:// www./ kmu .gov. ua

3.Міністерство економіки України http:// www./ me. gov. ua

4.Законодавство України http:// www./ zakon/. rada. gov. ua

Економічна література

а. http:// readbook. com .ua

б. http://student book. com .ua

в. http:// www .znannia. com

PAGE
*
IERGE
ORMA
T15